

Fausto Brici

STO
DANA
SREĆE

Prevela s italijanskog
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Fausto Brizzi

CENTO GIORNI DI FELICITÀ

Copyright © Fausto Brizzi, 2013

Licence agreement made through Kylee Doust Agency

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Klaudiji, koja mi je sve na svetu

Da sam bogat, provodio bih dobar deo dana opružen u mekom naslonjaču i razmišljao o smrti. Ali ja sam siromašan, pa mogu da razmišljam o njoj samo u slobodno vreme, ili krišom.

ČEZARE CAVATINI

Imam tri najvažnija dana u životu. Da ne bih bio nepravedan prema nekom od njih, nabrojaću ih strogo hronološkim redosledom.

Prvi je bio petak, 13. oktobra 1972. Petak trinaesti.

Toga dana, dok se avion foker rušio u Andima, zajedno sa četrdeset pet putnika koji će kasnije jesti jedni druge da bi preživeli, Antonio i Karla, to jest moji tata i mama, tada osamnaestogodišnjaci, začeli su me u neudobnoj dijani bež boje. Dvoje mladih su parkirali dragoceni automobil, već tada retro model, na jednom malom trgu na periferiji; urbanističkim planom Rima bilo je predviđeno da se to mesto koristi kao sastajalište zaljubljenih parova. Oko njih je bila kosmička praznina, nekoliko dokonih i nazebljih frižidera, jedna melanholična ulična svetiljka koju je spopala štucavica i auto-otpad sa gomilama rezigniranih automobila.

Savršena scenografija za početak ljubavne priče.

Antonio i Karla su se upoznali tog popodneva na rođendanskoj proslavi izvesnog Manrika, gojaznog i znojavog štrebera iz Fraskatija, koji se bezuspešno udvarao mami još od viših razreda osnovne škole. Samo što je odbila njegov poziv da odigraju sentiš uz požudnu pesmu mladog Eltona Džona, ugledala je tatu, koji je piljio u nju izdaleka, i umalo se nije zadavila sendvičem sa tunjevinom, majonezom i paradajzom.

Tata je, naime, stvarno bio neko zbog koga je devojka mogla da se zadavi sendvičem sa tunjevinom, majonezom i paradajzom. Visok, mršav i snalažljiv, svirao je električnu gitaru i komponovao rok pesme koje su bile očigledne kopije manje poznatih kompozicija *Stounsa*. Izgledao je kao lepi brat Šona Konerija, ali je zbog ožiljka na obrazu delovao opasnije i zagonetnije od agenta 007. Satima je mogao da zabavlja ljude pričama o poreklu tog ožiljka. U zavisnosti od toga ko mu je bila publika, zaradio ga je u krvavoj tuči na pijaci u Sijudad Meksiku, kada ga je jedan ragbista iz Bergama, ljubomorni rogonja, posekao nožem ili kada ga je Frenk Sinatra udario flašom zato što mu je zavideo na glasovnim mogućnostima.

Tata je bio profesionalni prodavac magle i bio je toliko dobar u tome da bi lako postao predsednik vlade, samo da je hteo. Ja sam jedini znao istinu, koju mi je u poverenju otkrila jedna opasna apulijska špijunka, to jest moja tetka Pina: kad je imao tri godine, tata je pao sa tricikla na pločnik. Kako bilo da bilo, lepi Antonio je svake večeri vozio drugu devojku u dijani. Toga dana bio je red na mamu, koju je zaveo, ali nije ostavio, pošto je u trenutku kad je zadovoljstvo bilo na vrhuncu crveni fijat 500 udario otpozadi u kola mojih roditelja. Dvojica polupijanih mladića iz Frozinonea u fijatu nemaju pojma da su dali ključni doprinos mom pojavljivanju na životnoj pozirnici. Dakle, momci, ma gde bili danas, u Frozinoneu ili na Marsu, što mu dođe na isto, hvala vam.

Tog petka trinaestog stigao sam se na planetu Zemlju kao nezvani gost, što nije sprečilo Antonija i Karlu da me mnogo vole, bar dok su bili zajedno. Ali to je druga, uzgred budi rečeno, vrlo tužna priča. Ako budem bio raspoložen, kasnije ću vam je ispričati.

* * *

Drugi važan dan u mom životu bio je 11. septembar 2001. Dok su svi sedeli ispred televizora i gledali snimak dva boing-a 767 koji se stalno iznova zabijaju u njujorške bliznakinje, obezbeđujući svetu novu misteriju, a Amerikancima novog neprijatelja, ja sam se nalazio u jednom restoranu na moru sa svojim najboljim prijateljima i Paolom, ženom svog života. To je bio klasičan izlazak u restoran u pozno leto, zaka-zan nedeljama unapred, ali nije bila posredi obična večera s ribom na žaru: spremao sam se da zaprosim Paolu, samo što ona to nije ni slutila. Nisu ni moji prijatelji.

Dogovorio sam se sa jednim vremešnim konobarom da izvedemo banalnu i romantičnu predstavu bez reči. U zame-nu za napojnicu od dvadeset evra, ugasiće svetlo, pustiti moju i Paolinu pesmu (za vašu informaciju, *Always on My Mind* u izvođenju neprolaznog Elvisa) i trijumfalno će uneti dži-novsku mimoza tortu sa vereničkim prstenom u središtu, na pločici od najfinije čokolade.

Podrobno sam se pripremio i posrećilo mi se: noć je bila toliko zvezdana da je podsećala na božićne jaslice, srdačnost mojih prijatelja bila je toliko iskrena da je sve podsećalo na reklamu za liker amaro, povetarac je bio toliko prijatan, kao da potiče od božjeg ventilatora. Sve je bilo savršeno. Skoro savršeno.

Nisam uzeo Umberta u obzir.

Umberto je, nažalost, moj najbolji prijatelj, veterinar o kome ćete naširoko i nadugačko čitati na narednim stranicama.

Kad je stigla torta, on je ustao sa svog mesta i šeretski ukrao čokoladnu pločicu, uzviknuvši: „Ovo ću ja da poje-dem, narode!“

Posledica: zlatan prsten mu je polomio kutnjak.

Odlazak u hitnu stomatološku službu i zbogom čarobnom i nezaboravnom romantičnom trenutku.

Iako predstava nije uspela, Paola je pristala.

Venčali smo se početkom naredne godine u jednoj gotskoj crkvi blizu Milana i to je jedna od malobrojnih stvari zbog kojih se nisam pokajao.

Paola je glavna junakinja mog života. Po mom mišljenju, njeno tumačenje uloge žene zaslužuje, u najmanju ruku, Oskara.

Ako nemate ništa protiv, kasnije ću vam malo pričati o njoj.

Treći dan za pamćenje bila je nedelja, 14. jul 2013, tačno sedam dana posle mog četrdesetog rođendana. Trebalo je odmah da shvatim kako je to poseban dan, jer nije bilo famoznih avionskih nesreća da me potisnu u drugi plan.

Bio je isprazan, tropski nedeljni dan, na koji se nije desilo ništa vredno pomena. Ako izuzmemo činjenicu da sam u 13.27 duboko udahnuo i umro.

Znam, ispričao sam vam kraj i sad vam se više ne čita ostatak knjige. E pa dobro, upropastio sam vam čitanje, ali kupili ste knjigu i nije lepo da stanete na osmoj strani, pa ću vam reći i ko je ubica. Eh da, postoji ubica, iako ovo nije roman Agate Kristi. Štaviše, rekao bih da je to serijski ubica, budući da nije ubio samo mene već milione ljudi, na čemu bi i Hitler i Hanibal Lekter mogli da mu pozavide. Trećina svih smrtnih slučajeva koji svake godine zadese ljudski rod njegov je delo. Statistika pokazuje da je to prvi uzrok smrti u zapadnom svetu. Ukratko, u dobrom sam društvu.

* * *

Dotični ubica nema prezime, već samo kratko, horoskopsko i nimalo zabavno ime: rak. Neki ga zovu „tumor“ (što na latinskom znači „otok“, eto čemu služi latinski), a lekari ga zovu „neoplazija“ (što na grčkom znači „novo oblikovanje“, eto čemu služi grčki). Ja sam ga, međutim, oduvek zvao „prijatelj Fric“, kako bih imao utisak da smo bliski i da nije toliko agresivan.

Ovo je priča o tome kako sam proživeo poslednjih sto dana svog boravka na planeti Zemlji u društvu prijatelja Frica.

I o tome kako su, suprotno svim predviđanjima i svakoj logici, to bili najsrećniji dani u mom životu.

Sažetak prethodnih epizoda

Sada treba da se vratim malo unazad, to jest da rekapituliram svoj život do pre nekoliko meseci, inače biste teško shvatili šta se dešava, to bi bilo kao da ste počeli da gledate *Izgubljene* od šeste sezone.

Trudiću se da ne budem previše dosadan, najpre ću vam prepričati ključne događaje u svom životu, onda ću vas upoznati sa likovima i dozvoliću sebi, ako mi dopustite, da iznesem poneki komentar i razmišljanje. Tako ćemo brzo preći na stvar, to jest na dan kada je prijatelj Fric pokucao na moja vrata.

Dobio sam ime Lučo, koje na listi najružnijih imena zauzima ubedljivo sedmo mesto, posle Pina, Toka, Furijsa, Ruđera, Đina i nedostižnog Đenara. Moja majka je obožavala Batistija, čiji se hit *La canzone del sole* orio tih godina iz džuboksa i to je za sva vremena odredilo moj potpis: Lučo Batistini. Kapiратe? Da, tako je, u tome i jeste ironija, otac mi se prezivao Batistini! Sad vam je jasno zašto mi život nije bio nimalo lak? Zamislite bubuljičavog debeljka sa teglama od naočara

koji je sedamdesetih godina bio imenjак i maltene prezimenjak najpoznatijeg italijanskog kantautora i priznajte da biste me i vi zezali.

Dobro, bio sam iskompleksiran i nesrećan luzer. Danas bi me, kraće i nežnije, zvali: smotanko. Imao sam sve što je potrebno da žene beže od mene kao đavo od krsta, čak i ljubav prema stripovima, morbidnim filmovima strave i užasa i pesmama kantautora koji su se ubili. Imao sam samo dve mogućnosti: ili da postanem kompjuterski genije, napravim operativni sistem u garaži i zaradim milione dolara ili da uđem u samoposlugу sa mašinkom i napravim pokolj. Na tu vest, sve moje komšije, rođaci i prijatelji rekli bi, ne uzbuđujući se: „Bio je čudak.“

Otkrio sam, međutim, treći put i od ružnog pačeta postao labud. Ne superlabud iz bajke, nego sasvim pristojan labud za prelaznu ocenu. Sa četrnaest godina smršao sam dvadeset kila, zahvaljujući, pre svega, snažnom hormonskom uraganu, i stavio kontaktna sočiva (njih je, to niko ne zna, napravio jedan džangrizavi nemački očni lekar, izvesni Adolf Gaston Eugen Fik, genije iz dvadesetog veka, ali ih je – čak četiri stotine godina ranije – izumeo njegovo veličanstvo Leonardo da Vinči). Tri godine kasnije, još maloletan, postao sam najmlađi osvajač trofeja u vaterpolu u italijanskoj prvoj ligi, što nije mala stvar. Bio sam, zapravo, samo drugi golman i skoro sve vreme sam grejao klupu u bademantilu, ali sam te godine odigrao po nekoliko minuta u dvema utakmicama i odbranio jedan kazneni udarac sa pet metara; titula se, dakle, važi.

Plivanje je odvek bilo moja strast, a specijalnost mi je „leptir“ stil, koji sva deca zovu „delfin“ zbog urođenog osećaja za logiku, budući da leptiri ne plivaju. Nikad nisam postao šampion zbog sukoba interesa sa mojom drugom velikom i uzvraćenom ljubavlju – hlebom, puterom i pekmezom: 110

kalorija iz kriške hleba + 75 iz putera + 80 iz pekmeza, to je ukupno 265 kalorija. Borba je bila neravnomernost.

Deset godina sam na jedvite jade održavao pločice na stomaku, a onda sam, negde sa dvadeset šest, prestao sa tim mučenjem zbog nezgode sa vespom koja mi je oštetila ligament kolena i neumoljivo uvećala obim struka. Kako pokazuje moja antipatična vaga, ponovo sam nabacio dvadeset kilograma izgubljenih u adolescenciji, a možda dodao i koje kilo više. Ja sam Čubaka od metar i devedeset i sto deset kila. Zato nemojte da me nervirate i nastavite da čitate.

Klasična gimnazija, vaterpolo, diploma Višeg instituta za fizičku kulturu, za prijatelje ISEF-a. Sa dvadeset godina dobijam stalni posao u jednoj teretani. To nije bleštava i savršena teretana iz filmova Džona Travolte, već jedna od onih vežbanonica u kraju, napravljena u podrumu u sumornom kompleksu zgrada iz pedesetih godina. U njoj postoji i bazenčić sa izbledelim plavim pločicama koje maštaju da se ponovo rode i budu zalepljene za zidove bazena bez ivica u nekom karipskom letovalištu. Ja sam – Muzika, tuš! Hvala. – instruktor plivanja, aerobika, ABT-a (skraćeno od „*abdominals, butt and tighs*“, to jest „stomak-dupe-bokovi“) i, pre svega, akvabika. Ponekad radim i kao lični trener, ako neko traži, a to uglavnom traže očajne domaćice koje nose veličinu XL i neće da se pomire sa neizbežnom liposukcijom. Ukratko, pokušavam da zaradim za hleb sa svojih deset prstiju, koji stalno mirišu na hlor. Uzgred budi rečeno, jeste li znali da miris hlora – koji svi mi dobro poznajemo još odmalena – potiče od hemijske kombinacije samog hlora i mokraćne kupača? Ako je miris jak, *ne* ulazite u bazen. Nemojte posle da kažete kako vas nisam upozorio.

Ukratko, maštao sam da ću osvojiti olimpijsku medalju kao kapiten vaterpolo reprezentacije i da ću se ježiti dok slušam Mamelijevu himnu, a morao sam da se pomirim sa poslom koji je život odabrao za mene. Šest sati dnevno provodim u teretani u suterenu, gde se miris znoja čudesno meša sa mirisima iz obližnjeg vijetnamskog restorana. Ali u slobodno vreme ostvarujem svoj mali san: treniram jedan vaterpolo tim. Sve su četrnaestogodišnjaci-petnaestogodišnjaci, dečaci u najgorim godinama. Izabrao sam ih u gimnaziji u kojoj predaje moja žena i treniram ih na gradskom bazenu nekoliko popodneva nedeljno sa, istini za volju, prilično slabim uspehom. Prošle godine smo uložili ogroman trud i primili gomilu golova. Na regionalnom prvenstvu za našu kategoriju zauzeli smo sjajno pretposlednje mesto; na sreću, ne možemo da ispadnemo, pošto ne postoji niža liga. Ove godine se, međutim, održavamo na sredini liste, nismo ni previše loši, ni previše dobri. Ne mogu, međutim, da se žalim, usadujem deci ljubav prema sportu, a to je nešto najlepše što postoji.

To je poslovna strana mog života, ali, kao što sam vam već nagovestio, on ima i drugu, važniju stranu: to je moja porodica. Paolu sam upoznao sa dvadeset godina u jednoj pivnici, bila je prijateljica prijateljice jedne moje koleginice sa ISEF-a. Prijateljice prijateljica mojih koleginica sa ISEF-a obično su bile nezanimljive i ružne sarage. Ali kad je Paola ušla u lokal, bila je obojena fluorescentnim žutim markerom, zbog čega se isticala među svim prisutnim ženama. Žuta boja se pružala preko celog njenog tela, kao preko nečega što ne sme da se zaboravi. Kao preko rečenica koje treba naučiti napamet. Već posle deset minuta lukavo sam je pozvao na utakmicu

u vaterpolu (na kolenima ću moliti trenera da me uvede u igru bar na dva minuta). U to vreme sam još bio profesionalac, a ona je radila u maloj poslastičarnici svojih roditelja, koja je kasnije umnogome doprinela da izgubim savršenu kilažu i trbušnjake. Specijalitet kuće bila je krofna s rupom, to jest čambela, posuta šećerom. Mirisna, mekana, sa ukusom detinjstva. To je tradicija duga trideset i više godina. Oskar, Paolin otac, podigne dopola roletnu već u dva noću i tako džabalebaroši i vampiri iz Trastevereja mogu da jedu još tople i masne čambeke. Sad kad više nema njegove žene, u poslastičarnici su ostali samo on i njegov pomoćnik iz Šri Lanke, koji se stalno smeje; Paola je diplomirala književnost i filozofiju i, nakon što je kratko radila na određeno, dobila je stalan posao u jednoj realnoj gimnaziji.

Posle dva-tri meseca zabavljanja (prva dva meseca su uvek najbolja, to svi znaju), vešto sam naterao Paolu da me ostavi, onako kako to samo muškarci umeju: flertovao sam sa izvesnom Monikom, jednom kršnom curom iz Marki koja je studirala psihologiju i mrzela depiliranje ispod pazuha.

Osam godina je nisam video. Ljubav je samo pitanje vremenske usklađenosti, a mi tada nismo bili usklađeni: ona je već želela porodicu, a ja sam maštao da spavam sa svim ženama na planeti sposobnim za rađanje, bile one izdepilirane ili ne. Ta dva zahteva bilo je teško pomiriti.

Sudbina je htela da se jednoga dana ponovo sretnemo u redu u samoposluži. U stvari, zbog transformacije iz „duge plave kose“ u „smeđu paž frizuru“ nisam je u prvi mah ni prepoznao i deset minuta sam razgovarao s njom ubeđen da je unuka jedne babine prijateljice. To joj, međutim, nikad nisam rekao.

Odmah sam je pozvao na večeru i primenio proverenu taktiku proricanja sudbine iz karata. Objasniću vam.

Na Trgu Navona radi jedna stara i dobro poznata gatar, tetka Lorenca. Ona ima gomilu izlizanih tarot karata, sedu kosu skupljenu u punđu i priča kao navijena. Nema pojma o budućnosti, ali svakoga može da prevari, pogotovo ako igra prljavo. Uvek sam je koristio da bih ostavio utisak na devojke. Taktika je sledeća (slobodno je koristite, ne trebaju vam autorska prava): izvedem devojku u romantičnu šetnju po najlepšem rimskom trgu, ćaskamo o svemu i svaćemu i, dok prolazimo pored vračarine tezge, krišom joj bacim parče papira zgužvano u lopticu. Moja saučesnica na njemu pronalazi sve biografske podatke dotične devojke, šta joj se dopada i ono malo informacija koje znam. Pre nego što krenemo u novi krug po trgu, ja vešto zapodenem razgovor o „paranormalnom“ i izrazim sumnjičavost ukoliko ona veruje ili tvrdim da verujem ukoliko je ona sumnjičava. Onda pređem na drugu fazu plana: predložim joj da joj gatara gleda u karte, zabave radi. Nijedna žena na svetu to ne odbija. I tako tetka Lorenca može da izvede neverovatnu rekonstrukciju sadašnjosti, prošlosti i budućnosti dotične mušterije, koja ne može da veruje rođenim ušima. Prošlost i sadašnjost sam joj ja otkrio, a budućnost ne može da se proveriti. Jednom rečju, efekat „misterije“ je zagarantovan, pogotovo kad joj kaže „muškarac tvog života zove se na slovo L“. L kao Lučo. Ako je devojka zamorče već verovala u petu dimenziju, to veće postaje bazično iskustvo u njenom duhovnom životu, a ako je bila skeptična, šokirana je. Ja u oba slučaja koristim njeno zbrkano emotivno stanje: činjenica da smo zajedno prisustvovali jednom paranormalnom događaju može samo da ujedini naše duše, a obično i naša tela. Ne znam da li je neka otkrila podvalu, ali vas uveravam da trik uspeva. Onima koji mi kažu da je paranormalno velika obmana, odgovaram kako je to tačno, kako niko

ne može da predvidi budućnost... osim mene kad odvedem žensku na Trg Navona. U tom slučaju, znam unapred kako će se to završiti. Ni Paola nije bila izuzetak. Ali kunem vam se da sam tada poslednji put primenio taj trik. Te večeri, dok nas je milovao morski povetarac, po drugi put smo se poljubili prvi put. Počeli smo zvanično da se zabavljamo i, posle nepuna tri meseca, već smo živeli u garsonjeri preko puta Tibarskog ostrva. Klasično oživljavanje starog plamena. Ali ovoga puta smo konačno bili usklađeni i zaljubljeni.

Kao što sam vam već rekao, venčali smo se u jednoj crkvi- ci nedaleko od Milana, posvećenoj stradalniku i mučeniku Svetom Roku, primoravši sve svatove iz Rima na naporno putovanje. Iza te odluke stajao je, međutim, jedan romantičan razlog: u istoj toj crkvi venčali su se, pedeset godina ranije, moji baba i deda (po majci), dični kućepazitelji Alfonsina i Mikele. Posle odlaska mojih roditelja (da, oni su otišli, nisu umrli, nego su baš otišli, ali ništa me ne pitajte, već sam vam rekao da ću vam možda kasnije pričati o tome), baba i deda su mi bili jedina porodica.

Verujem da Bog sedmog dana nije otišao na odmor, nego je izmislio babe i dede i, pošto je shvatio da su to najgenijalnija od svih njegovih stvorenja, uzeo je slobodan dan kako bi ga proveo s njima.

Živeo sam s njima skoro petnaest godina i naše večere utroje sa nadevenom ćurkom i pireom sa mocarelom koja se razvlači neizbrisiva su mi uspomena, tako da još i danas, kad zažmurim, mogu da osetim miris prženog ulja koji dolazi iz kuhinje i čujem u daljini babu, koja viče: „Za sto! Dok je još vruće!“ Kad prođem pored portirske lože u kojoj su radili i živeli, još ih vidim u njoj: deda s naočarima razvrstava poštu, a baba s ljubavlju zaliva svoje muškatile.

Alfonsina i Mikele su mi bili kumovi na venčanju i mislim da im je to bio najlepší dan u životu. Nikad nisam video dvoje osamdesetogodišnjaka koji toliko plaču od sreće. Sveštenik don Valter, mršavko sa jakim kalabrijskim naglaskom, prekinuo je čak u jednom trenutku svečanost kako bi ih ukorio. Svi su se nasmejali.

Pre nekoliko godina baba i deda su umrli u razmaku od nekoliko nedelja. Umrli su u snu, *on/off*, da nikoga ne bi uznemirili. Nisu mogli da budu razdvojeni. Jedva su uspeli da upoznaju moje dvoje dece: Lorenca i Evu.

Nije fer.

Babe i dede su poput superheroja. Ne bi smeli nikada da umru.

Nekoliko meseci kasnije zauvek sam zatvorio njihov dvo-soban stan pored portirnice i na tavanu sam pronašao starijski kartonski kofer. Unutra su bile fotografije. Gomila fotografija. To nisu bile klasične slike sa letovanja, rođendanskih proslava nepoznatih ljudi i razni prizori iz života. Ne, deda je poslednjih šezdeset godina svakog dana slikao babu. Svakog dana. Nije preskočio nijedan, na svakoj je drugi datum. Fotografije su najpre crno-bele, a onda, kako se ide dalje, u boji, pa polaroid, sve do onih poslednjih, snimljenih digitalnim foto-aparatom. Snimljene su na različitim mestima: u portirnici, na ulici, na moru, u pekari, samoposluzi, ispred Sikstinske kapele, na Trgu naroda, na starom točku u luna-parku, u Crkvi Svetog Petra, na svim onim mestima na koja ih je sudbina odvela tokom njihovog dugog života. Nisam mogao da odvojim pogled od njih. Baba je najpre mlada, a onda se postepeno pojavljuju prve bore, sede vlasi, višak kilograma, jedino je osmeh uvek isti. Najveći utisak na mene nije ostavilo starenje, već pozadina. Iza babe je Italija koja se menja. Istorija. Razaznaju se simboli i ljudi iz

raznih razdoblja: fijat 1100 i sitroen ajkula; čupavci, šmin-keri i pankeri; reklamni poster i za koncerte Pola Enke, Šarla Aznavura i Robija Vilijamsa; lambrete, vespe i veliki skute-ri; *Matelov* Veliki Džim, lutke koje trepću i Rubikove kocke; telefonske govornice, žuti taksiji i prodavnice sa natpisima ispisanim rukom. Melanholično putovanje kroz vreme. Foto-grafije su zaista lep izum. Uzgred budi rečeno, prvi fotograf je bio jedan genijalni Francuz iz devetnaestog veka koji se zvao Žozef Nisefor Nijeps; to skoro niko ne zna. I u ovom slučaju prve oglede je, međutim, izveo dobri stari Leonar-do da Vinči, desetobojac u *ars inventandi*. Neki čak tvrde da je Sveti pokrov eksperiment sa primitivnom fotografskom pločom koji je izveo hiperaktivni Toskanac. Fascinantna pretpostavka.

Izvinite, malo sam skrenuo s teme. Kad čovek umre, seća-nja su zbrkana, verujte mi na reč. Usredsredimo se na temu.

Dakle, likovi.

Moja porodica

Petoro junaka mog života već su stidljivo izašli na scenu. To su moja žena Paola, moj tast Oskar, moja deca Lorenzo i Eva i moj prijatelj Umberto, proždrljivi veterinar bez jednog kutnjaka. Njima bih dodao i Korada, još jednog dragog prijatelja, više puta razvedenog i predvidljivog pilota *Alitalije* (tip zgodnog kapetana koji zavodi sve stjuardese).

Ali, pre svih, Paola. Paola. Paola.

Moja Paola.

Paola je prelepa. Meni je prelepa. Drugima je simpatična. To je ona devojkica iz treće klupe očiju boje lešnika, sa kikama, zaobljenih bokova koja te voli dok ti glupavo piljiš u plavokosu čepu iz prve klupe. I pritom ne znaš – ovo je naučno dokazano – da se plavokose čepe iz prve klupe u završnom razredu zabavljaju sa ponavljačima. U svakom slučaju, ne zabavljaju se sa tobom, čak i ako ponavljaš poslednji razred upravo zato da bi im postao privlačan i imao šanse kod njih.

Paola je italijanska Bridžet Džouns. Ozarena, duhovita na sopstveni račun i nežna. Grudnjak četvorka. Takva žena se retko viđa, kao sneg na Maldivima. I voli knjige, guta romane, jedan za drugim, sa nezasitom znatiželjom. Omiljena knjiga joj je *Mali princ*, sakuplja izdanja raznih formata i na svim jezicima.

Kao što sam već pomenuo, ona je profesorka u realnoj gimnaziji. Štaviše, ona je Maradona među profesorkama. Predaje italijanski, latinski, istoriju i geografiju, ali na genijalan način koga se čak ni Leonardo da Vinči nikad ne bi setio.

I ne kažem to zato što mi je žena. Ona je stvarno izuzetna profesorka.

Objasniću vam.

Osim što je nedovoljno plaćen, najvažniji posao na svetu, to jest posao profesora, ujedno je i najdosadniji. Nastavnik istorije svake godine priča po ko zna koji put učenicima ko su bili Feničani i zašto je izbio Drugi svetski rat, nastavnik matematike objašnjava integrale i izvode, nastavnik latin-skog ih uči da deklinuju reči i prevode Horacijevu poeziju... Isto je i sa svim ostalim predmetima. Profesori se ponekad dosađuju i umore se. I zato nisu više tako efikasni i saosećajni. Ukratko, nisu više tako dobri. Svesna ovog ograničenja, Paola je izumela originalan način kako da pobedi dosadu i ponavljanje: svake školske godine „glumi“ drugu profesorku. Odabere drugačije osobine, način oblačenja i govora za svaki predmet i ne izlazi iz lika sve dok se ne zaključe ocene. Jedne godine je glumila antipatičnu usedelicu, jedne profesorku koja je sportski tip i uvek spremna da pomogne, jedne godine je hiperaktivna i mušičava, druge luckasta i hirovita. Učenici vide da se iz godine u godinu menja i ludo se zabavljaju. Profesorka „glumica“ im je idol čak i kad im da lošu ocenu. Direktor joj, međutim, zavidi na popularnosti i nije

joj naklonjen. Ali Paola, mrtva hladna, izvodi već petnaest godina svoju didaktičku predstavu i uvek dobija ono čemu svi glumci teže: pažnju i odobravanje publike (u ovom slučaju ograničene na nekoliko desetina učenika). Ja se smejem kad vidim kako se vraća kući u verziji seksi profesorke iz filmova iz sedamdesetih ili grozne gospođice Rotenmajer iz knjige o Hajdi. Rekao sam vam da je genije. Bila bi fenomenalna glumica da ne obožava da podučava decu. Ta strast nam je zajednička, premda ja svoje dečake učim kako se izvođe udarac iz daljine i protivnapad.

Ona je izuzetna žena, ali me to nije sprečilo da je pre nekoliko meseci prevarim. Znam, počeo sam da vam se dopadam, a sad sam vas razočarao. Šta mogu da kažem u svoju odbranu? Možda mogu da vam pokažem fotografiju ženske zbog koje sam podlegao iskušenju. Neću, bojim se da ne pogoršam svoj položaj. Ukratko, nema svrhe da okolišam, posle jedanaest godina braka uleteo sam u banalnu zamku preljube. Žao mi je, ali verujte mi da su postojale neke olakšavajuće okolnosti. Ali idemo redom. Likovi.

Lorenzo i Eva. Moja deca.

Čupavi Lorenzo ide u treći osnovne i loš je đak. Njegova učiteljica je očajna: „Pametan je, ali se ne trudi.“ I kao da to nije dovoljno, moje starije dete je takođe prilično nedisciplinivano. Paola kaže da sam za to ja kriv, pošto me nikad nema kod kuće, zaokupljen sam teretanom i vaterpolom, i uvek mu popuštam. Istina je, međutim, da malog Lorenca zanimaju neke druge stvari. Uopšte ga ne zanima to što su Egipćani koristili mulj iz Nila da bi im zemlja bila plodna ili šta se desilo sa Asircima i Vaviloncima, on troši vreme na svoje hobije. Ima dva glavna hobija: sviranje klavira i rasklapanje

skupih električnih uređaja. To su dve prilično kreativne aktivnosti. I ponekad vrlo nezgodne.

Pijanino je pripadao mojim babi i dedi kućepaziteljima i niko u porodici nije umeo da ga svira, čak ni oni. Možda je to bio deo nekog nasledstva. Jednoga dana sam čuo gotovo skladne akorde koji su dolazili iz hodnika trosobnog stana u kome smo živeli. To se Lorenzo ogledao u prvim pokušajima da postane samouki pijanista. Danas može da odsvira po sluhu svaku pesmu koju čuje na radiju. Ne kažem da imam Wolfganga Amadeusa Mocarta u dnevnoj sobi, ali od malog muzičara bi moglo nešto da postane.

Njegov drugi hobi je zabrinjavajući. Otkako je počeo da hvata ručicama, Lorenzo sve rasklapa, secira stvari sa preciznošću patologa. On, međutim, vrši autopsije na otvorenom srcu predmeta koji još mogu da se koriste. Od televizora do mašine za sudove, od motora mog karavana do aparata sa čokoladicama u školi, od miksera do semafora ispred zgrade. Istinski ga zanimaju mehanika i elektronika. Da je samo to, njegov hobi bi bio zabavan i poučan, ali nevolja je što nikad ništa ne sastavi ponovo i ostavlja za sobom pustoš kud god da prođe, pošto sve predmete pretvara u *Ikein* nameštaj bez uputstva za sklapanje. Ukratko, jasno je da mu zbilja ostaje vrlo malo vremena za učenje. Pošto je dobra i savesna profesorka, moja žena je veoma zabrinuta. Ja nisam. Više sam zabrinut (bolje rečeno, razočaran) zbog toga što Lorenzo još nije naučio da pliva i što se čak plaši vode. On je poput *Titanika*. Ne treba mu čak ni ledeni breg da potone čim se nađe u vodi. Šteta.

Pegava Eva ide u prvi osnovne i već je učiteljčina ljubimica. Ona je budući radikalni borac za zaštitu čovekove okoline. Ucenila nas je kako bi držala životinje u kući, pa tako sad

živimo sa hromim i zrikavim vučjakom (koga smo jednostavno nazvali Vuk), hrčkom koji vrši nuždu svuda naokolo i grize (Aliče) i sa čak tri dokone mačke, bivše lualice, koje smo nazvali kao *Mačke iz visokog društva*: Bize, Matis i Minu.

Eva kod kuće neprestano melje. Ne zatvara usta. Pre nego što pređe na stvar, hiljadu puta pita „zašto“ i „kako“ i ubaci gomilu opisa: čak ni Peri Mejson ne bi mogao toliko da zaku- kulji priču. Siguran sam da će, kad poraste, biti TV voditeljka ili političarka, što je uostalom isto zanimanje. Ljubav prema ekologiji primenjuje na sve i svašta, tera nas da razvrstava- mo smeće toliko revnosno da imamo pravu zbirku đubre- ta, koje je podeljeno na osnovu oblika, materijala, mirisa i boje. Preslatka je, ali ne koristi svoj šarm. Osmehuje se i širi oči plave kao avgustovsko nebo samo da bi ubedila bližnje da udovolje njenom preterano izraženom osećaju građan- ske dužnosti. Umesto „ćao“ govori „mjao“, jer tvrdi da je u prethodnom životu bila mačka.

Ponekad se seti da ima šest i po godina, pa se ušuška uz mene dok ležim na trosedu kad se na televiziji prikazuje crta- ni film. Vreme mi tada prolazi toliko sporo da imam utisak da je stalo. Kažu da je ljubav prema deci najiskrenija, zbog nje se prelaze planine i pišu pesme. To je potpuno tačno. Kad mi Eva potrči u susret ili kad se noću, kad grmi, uvuče u naš krevet, srce mi se smeška, bore mi se ispeglaju, a mišići podmlade.

To je najbolji lek.

Eva je ljubimica još jednog junaka ove priče. Znatno nezgrapnijeg. Mog tasta Oskara.

Oskara nije teško zamisliti: on je pljunuti Aldo Fabrici, ista bucmosta figura, isti hod, čak i mrmlja i gundža na isti način. Život mu je podeljen na „pre nesreće“ i „posle nesreće“. Pre

desetak godina, njegova žena Vitorija, najčutljivija i najbolja žena svih vremena, poginula je kad ju je udario jedan siledžija za volanom dok je vodila njihovog bulimičnog labradora Đanluku da piški.

Oskar nije nikad oprostio sebi što nije on izašao te večeri, nego je ostao da gleda utakmicu italijanske reprezentacije, koja je, kako uvek napomene, izgubila od Danske sa 2 : 0.

Tast mi se otada promenio. Mesecima je bio u šoku, a onda je postao druželjubiviji, čak je počeo da čita romane i jednostavni poslastičar se pretvorio u filozofa, političara i romanesknog propovednika. Svakodnevno drži vatrene govore kupcima, kao da su potencijalni birači: „Ja ću vam, ljudi, reći rešenje kako da se Italija preuredi, rešenje koje se razlikuje od trabunjanja naših političara. Dajte mi vlast i videćete. Dakle, pod jedan: sredimo javne finansije. Rešenje je prosto kô pasulj: napadnimo i osvojimo San Marino i Vatikan. Bez prolivanja krvi, jedni ionako imaju četvoricu krakatih i žgoljavih švajcarskih stražara, a drugi skupljaju poštanske marke. Završićemo to očas posla, svi problemi će biti rešeni i istaći ćemo zastavu na kupoli Crkve Svetog Petra. Papu ćemo pustiti da predstavlja Vatikan, osnovaćemo neko nepotrebno ministarstvo, nešto poput ministarstva vera. U međuvremenu ćemo rekvirirati celokupno bogatstvo koje poseduje Vatikan i jedan deo ćemo pokloniti Trećem svetu da bismo se prikazali u lepom svetlu, a od ostatka ćemo popraviti italijanske finansije. Isto važi za San Marino, koji ćemo prodati kao tajm-šering Japancima. Baziliku Svetog Petra prodaćemo na licitaciji onome ko pondi najviše. Znaš li kakva garaža ide uz nju? Posle toga samo ne smemo ponovo da upropastimo Italiju. Dovoljno je da se oni koji izbegavaju plaćanje poreza stave na stub srama i sve će biti u redu, zar ne? Onda ćemo preći na Rim, koji je komplikovan grad. Po

meni, saobraćaj je problem broj dva. Rešenje nam je svima pred očima: asfaltirajmo Tibar! Šta nam treba za to? Zaobilaznica, kružni tok oko Tibarskog ostrva i stvar je rešena.“

U poslastičarnici se svi smeju. I odlaze ne primetivši da je dobri Oskar, tipičan Italijan, zaboravio da im izda račun.

Stalno se prepirem s njim, mada me toliko zasmehava kad počne da filozofira o smislu života da bih ga rado uzeo za ličnog gurua. Siguran sam da će se jednoga dana u školi učiti o njemu i da će ga đaci mrzeti isto kao njegove kolege Sokrata i Platona.

Omiljena tema mu je „život posle života“. Ima teoriju da je stvarnost koju poznajemo samo drugi krug na vrtešeci koja se obično zove „pakao i raj“. Onaj ko je bio dobar u prethodnom životu rađa se kao zdrav, pametan i lep sin industrijalca. Onaj ko je bio loš rađa se ružan, sakat, glup i siromašan ili umire mlad ili oboli. Po njegovim rečima, ta teorija opravdava sve nepravde u svetu. Ukratko, bilo da smo srećni, bilo da nas nije maler, to smo zaslužili. Čini mi se da je ta ideja preuzeta od Bogojavljenja: ako si bio dobar, Befana će ti doneti slatkiše, ako si bio nevaljao, dobićeš ugalj. Zabavno mi je da se svađam s njim i da ga zadirkujem: „Ne vredi nam, znači, da se trudimo? Sve je unapred zapisano?“

Oskar vrti glavom i nastavlja da vadi krofne iz ulja. Ne zna odgovor, iznosi sumnje, postavlja pitanja, ali nikad ne nudi rešenja, kao i svi filozofi, uostalom.

„Na kraju krajeva, moj Lučo, smisao života krije se u zalogaju tople krofne.“

Ja se nasmejem i zagrizem jednu. Kao i uvek, u pravu je.

O nečem sasvim desetom

Već ste shvatili da sam opsednut izumiteljima i zato ne možemo da nastavimo sa opisivanjem likova ako ne otkrijemo jednu od najvažnijih tajni u istoriji čovečanstva: ko je izumeo krofnu s rupom?

Neki Italijan? Možda neizbežni Leonardo da Vinči? E pa nije.

Leonardo je izumeo gumu za plivanje koja je istog oblika kao čambela. Nažalost, nije izumeo plastiku, pa su guma i mišići na naduvavanje ostali samo u njegovoj glavi.

Poreklo čambele prilično je sporno. U Njujork (koji se tada još zvao Novi Amsterdam) stigla je iz Holandije pod imenom *olykoek*, što znači „masni kolač“. Nije baš primamljiv naziv. To je bio kolač od brašna pomešanog sa jabukama, šljivama ili suvim grožđem. Prema legendi, neka krava se jednog dana slučajno saplela o lonac toplog ulja, koje se izlilo na testo za holandski kolač, i tako je izumela prženu poslasticu. To kreativno goveče zaslužilo je da mu se podigne spomenik.

Dobro... a rupa?

* * *

Godine 1847. izvesna Elizabet Gregori, majka Hensona Gregorija, mladog broskog kapetana iz Nove Engleske, izmjenila je recept za masni kolač tako što je dodala muškatni oraščić, cimet i limunovu koru i ubacila orahe i lešnike u središnji deo, koji je bilo najteže ispeći. Kolač je postao toliko ukusan da je gospođa morala da spremi poveću količinu za brodsku posadu kad joj je sin krenuo na dug put. Zbog dodatih oraha kolač je dobio novo ime. Nazvan je „testo od oraha“, na engleskom *doughnuts*. Naš omiljeni slatkiš *donuts*.

Stižemo do glavnog pitanja – otkud rupa?

Izgleda da rupu u sredini dugujemo upravo Elizabetinom sinu. Priča se da se kapetanu nisu dopali orasi i lešnici koje je njegova majka ubacila u središnji deo, pa ih je vadio pre nego što bi krenuo da jede kolač, ostavljajući rupu u sredini. Pridržavajući se kapetanovog naređenja, brodski kuvar je kasnije sve kolače pravio tako što je središnji deo uklanjao okruglom limenkom u kojoj je držao biber.

Ovaj izum nije prošao nezapaženo. U Klem Kouvu, u Mejnu, postoji, naime, ploča u čast kapetana Hensona Gregorija, „čoveka koji je izmislio rupu u krofni“. Na Svetskom sajmu u Čikagu 1934. krofna s rupom proglašena je „prehrambenom senzacijom veka napretka“. Kako bilo da bilo, ma šta da je istina, rupa u sredini označila je početak velikog međunarodnog uspeha krofni.

Naravno, mi Italijani, a pogotovo moj tast Oskar, ne možemo da prihvatimo ovu priču ili legendu. Kako to da krofne, to jest čambele, ili grafe, kako ih zovu u Napulju, nisu naš pronalazak? To nije moguće.

Žao mi je, narode, ali izgleda da ni u slučaju grafa genijalna kreativna ideja nije italijanska, već zasluge pripadaju

jednoj rumenoj austrijskoj pekarki-poslastičarki, izvesnoj Veroniki Krapf, od koje je izveden i najrašireniji naziv: *krapfen*. Ta prvobitna verzija kasnije se razvila u ukusne varijante sa kremom, čokoladom, pekmezom i, pre svega, rupom. Ova verzija priče o nastanku krofni u suprotnosti je, naravno, sa onom o američkom kapetanu, što pomalo podseća na nadmetanje između Meučija i Bela o tome ko je otac telefona.

Kakva god da je istina, znam da ste ogladneli i zato ćemo se, pre nego što prekinete čitanje da biste nešto prezagajili, vratiti tamo gde smo stali. Na likove.

Moji prijatelji

Ljubav prema prženim čambelama delim sa svojim najboljim prijateljima: Umbertom i Koradom. Upoznali smo se u osnovnoj školi i celog života smo ostali prijatelji, iako je Umberto izgubio jednu godinu zato što je zaslužen ponavljao prvi razred gimnazije. Sve smo radili zajedno, zajedno smo išli na letovanja i kampovali sa izviđačima. Tri musketara iz severnog Rima. Ja sam bio nezgrapni Portos, Umberto pragmatični Atos, a Korado ženskaroš Aramis. Svi za jednog, jedan za sve. Znam sve o njihovom životu, smrti, čudima i tajnama. Tukli smo se, smejali, svađali oko devojaka, pozajmljivali jedni drugima novac i durili se jedni na druge. Ukratko, radili smo sve ono što rade dobri prijatelji. I dvadeset godina kasnije, kao i tri čuvena kraljičina musketara, još smo zajedno.

Kao što sam vam već rekao, osim što guta vereničko prstenje, Umberto radi kao veterinar. Neoženjen je, nijedna njegova veza nije trajala duže od godinu dana. Rekao bih da je

to čudno, budući da je Umberto prototip savršenog muža. Nikada nije loše volje, ume da se šali na sopstveni račun, nije lep ali je zdrav, jedino je pomalo neotesan i impulsivan. Osim rimskog naglaska, tačnost mu je najveća mana. To je neoprostiv nedostatak u italijanskoj prestonici. Zamislite jednog od onih ludaka kojima zakažete sastanak u restoranu u jedan, a oni stignu u pet do jedan. Ili koji vas čekaju ispred bioskopa sa kupljenim ulaznicama za sve. Ili koje pozovete na večeru, a onda vas zateknu kako tumarate po kući u papučama i bademantilu.

Umberto ponekad ume da bude neprijatan, budući da prosečan stanovnik Rima živi po satu koji kasni oko pola sata. Ja hronično kasnim i Umberto mi je uvek prebacivao zbog toga. Tvrdi da je proveo godinu dana života čekajući mene. Njegov život se sastoji od stalnog čekanja, pa se sada priprema i trudi da popuni te crne rupe. Izbor je pao na starog, ali neprevaziđenog spasioca: čitanje. Uvek sa sobom nosi neki džepni strip za koji mu, kako je izračunao, treba tačno onoliko vremena koliko iznosi i moje prosečno kašnjenje.

Umberto često provodi večeri kod nas. Moja žena i ćerka imaju poseban odnos sa njim. Paola ga smatra nekom vrstom brata koga nikad nije imala, poverava mu se i ugađa tako što mu sprema izvrstan ćuspajz od povrća s parmezanom i tiramisu. Mala Eva ga pak zove čika i razgovara s njim o njihovoj zajedničkoj ljubavi prema prirodi. Ne treba da napominjem kako je on veterinar od poverenja za životinje sa naše kućne farme. Ponekad mu organizujemo sastanke naslepo sa Paulinim koleginicama, ali bez nekog naročitog uspeha. Žena njegovog života nije se još pojavila na horizontu.

Korado je, kako sam već napomenuo, pilot u *Alitaliji*. Štaviše, on je prototip pilota, savršeni arhetip: visok, lep, negovana bradica, džentlmen, sa savršenim nizom bleštavih zuba, mišićav, ali ne previše, ukratko, san svake stjuardese. Razvodio se dvaput, nema naslednike i ima izražen dar da zapali srce svih žena koje sretne da bi ih zatim ostavio zaljubljene i ojađene. Tvrdi da mrzi ženski rod zbog dva burna razvoda, na koje ga podsećaju jedino alimentacije bivšim suprugama, koje naziva „parazitima“.

Glavni hobi mu je provod, podseća na jednog od junaka Dermijevih i Moničelijevih *Prijatelja* koji su se sedamdesetih godina zezali u hladnjikavoj Firenci. Statistika mu je velika strast, još od vremena kad smo išli u gimnaziju. Bili smo drugari iz klupe, ja sam bio dobar, a on vrlodobar-odličan. To je pitanje statistike, govorio je. Nikada nije učio, ali je uspevao da predvidi, precizno kao Nostradamus, kada će ga prozvati, pa čak i kolika je verovatnoća da mu profesor postavi ili ne postavi neko pitanje. Pamtio je sve moguće podatke, obrađivao ih i stizao do rešenja: uvek je pogađao. Primenjivao je taj metod na sve, pogotovo na žene koje su, već ste to shvatili, bile i jesu njegova slaba tačka. Korado je osvajao ženske lakše nego Fonzi iz *Srećnih dana*. Zahvaljujući statistici. A ovo je bila njegova taktika: čim bi stigao na žurku, počeo bi da boduje prisutne devojke po lepoti. Prišao bi najlepšoj od svih i pitao je bez stida i srama: „Jesi li raspoložena da večeras vodiš ljubav sa mnom?“

Ništa od udvaranja, odmah bi prešao na stvar.

Odgovor je skoro uvek glasio: „Jesi li ti lud?“

Ali on bi se onda spuštao sve niže i niže na lestvici i kada bi stigao do desete ili petnaeste devojke na tom improvizovanom takmičenju za najlepšu žensku na žurki, dobio bi jedno: „Što da ne?“

Pred mojim razrogačenim tužnim očima, odlepršali bi u prvi slobodan krevet. Zahvaljujući statistici. Izračunao sam da je najmanje trideset odsto devojaka bilo s njim. Pronalazio ih je tako što je optimistično kretao od najbolje, a onda bi se zadovoljio onom koja bi upala u mrežu; i ona bi bila prilično slatka i nikad ne bi bila najružnija od svih. A ja sam se za to vreme uporno udvarao najlepšoj i popio bih korpu nakon što bih satima uzalud ćaskao s njom u pokušaju da delujem zanimljivo i seksi.

Kad se sve sabere, Korado je neodoljiv kao prijatelj. Ali čitateljka savetujem da ga izbegavaju kao kugu ako ga sretnu. Prepoznaće ga: liči na Aramisa.